

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6

Fylke:

Tilmark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Bø

Emne:

Føkkelige muikkinnarum

Bygdelag:

Oppskr. av:

Olav Kardo

Gard:

Kardo

(adresse):

Bø Tilmark

G.nr. 54

Br.nr. 8 og 10.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Ivise røynsle og
oppskrift.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Jø.

Jele, jela, jelan, jelanen (Kardingjela)
 Basljälke, bott, gjødhol (5 are på side)
 notehusk, gjødpinne, jelebrø,
 lak, jelikals, stillepinne, jele-
 nne
 Boqe (lyden: bage), jelestrim

2. Truleg på (Koo - fald). Truleg på Vest-
 landet (Nordlandet som du se her for)
 Blir praulis mykje bruka. Du minne
 her er i 70-80 som kan spda. Hering
 1910 var her pålag 100. Fyrste jelmakare
 her me riep om var Jon Helland,
 f. 1790.

3 Best kjend er jelmakarene i Helland
 og Skindjvindalen, som var av some
 ska. Kirk Helland og Kuler Skindjvin-
 dalen, som bror og sinens til Jon. H.
 Helland som best fram med skudet
 like ius Skindjvindalen. Kunt
 Kuleren J. (sinen hangkio) og nå
 son Hans Kunt hangkio - Skind-
 jvindalen som skudet hie og r pålag 100 år.

II

Filmarakram þela ein yruse ⁴ mofa
d. e. sporlikt og gjerd (form), f. d.
"millammaté", d. e. millam-
modellon.

4 overstrunger + understrungen (siferar).

5. Instrumentet var laga au gran
som oftest, mun au or, ljark og loim.

Torsleiqu gran var sers god, sa dii
gauri. Det var heimleg rykte.

Dii brukt au silju i gjalan, iller loim.

7.

a) Sarmstrunger. Brukt au lajlsstrunge þar i til
Filmarakram laga ofte strunger.

(Det hufast dii gjerde strunger au Kattarvar)

Dii hadde strungerinnu. Kvinnur kunnu dii
legg þit bass og den vanlige kvart þit tenor.

8. Dii fyrste jalam til Jan Helland
var sers snia, mindur en dii
one var na.

Kvikk Helland hadde spjend og var
i Hjalun haur og lorde, han briggde
mel litt þa þela, þur og.

9. Dii gauri held þela mot þringa
lungu rudi; na held dii þa mot
þringa þagare oppu.

Til dans.

11. Det var rosa runde Karsten
og rosa bak þa hafu.

Þa var þeleme utskore. Nong
hadde inn durt hangandi i
þeleme.

12. Die verke oppe jela og spillet
i sandland med Kig - Uelik. Keld
Nør det bli drøtt og vilt liv (f.d.
an Myllarguten) her er mange slike
segur.

13.

ifo gamle spelmenn: Gunnar
Borge (G. Münster) f. 1798.

Arnar O. Nordhøi, f. 1799.

Arnar Taja, f. 1800.

Hans K. Kellas - Flapland, f.

1812. For hans, Hans Kvitton
Kellas, f. 1782, d 1811, var an
spelmenn.

Gjennom til Hans Kellas - Flapland var
gode spelmenn: Olav f 1842, Hans,
f. 1846, Halvar, f. 1853, d. 1929.

Halvar Jørgensen Ki f. 1858, d.
1907, Halvar Korkholt, f. 1857,

d. 1917. Forlin, Anders, Trininng og Halvar og
Hilmar: Forthill Kaugrød, f. 1876

Brodrene Halvar og Gunnar
Borge; - for deira Halvar K.

Borge, f. 1855, d 1907, var
an spelmenn, like eins for

Hans, Halvar K. Opdal. Halvar
Opdal hadde an to andre søner

som spela: G. K. Haukeim og
Klas Opdal (Brenne),

Himar og Kristian Künd, Olav
Bakkum, Olav Hans, O. K. Gira.

Hans Furuhim, Gunnar Kayslar,
Gunnar Skiffedalen, Jan og Forthill

Skiffred. Sogum, Skiff, Vegar, Kåten,
Forthill Forthillget, Anund Rokim, Kåten

III

Min far, Ovegar O. Karlsen, f. 1856, d.
1940 var den siste som kunne spela
langelukt her i bygda. Frangelikten
er her emmã. Farvæge hans, Aste
Wafnar spela ãu pã langelukt.

Pã langelikten var 3 lange spronger
og ein stutt stung. Den brukta ei
mjukt stikke til å spela og stekte
pã stungene med. Far var skinn
opp mange langeluktslåttar (og van-
lege fluslåttar) pã notar, helst
i mist 200 nr.

Kils kona spela ãu langelukt.

Frangelikten brukta ikkje så lite
pã salmodikar.

Frangelikten etter far er 1 meter
lang, 8 cm. brei og 6 cm. høgt.

Frangeluktslåttar blei spela pã flus
ãu. Kils var langeluktslåttene vandra
skutte. Far spela milt. a. : . Pã Tjøtta-
mann m. fl.

IX

Hjuringane gjorde tur av reibar
som dei plukke av ara og blei pã når
dei gjøkte.

X

Dei blei pã bukkehorn som det var
eit gramt hol opp i. Dei kalla
det tufarhorn ("tufarhorn")

Brakta det vissst ãu til å skadme
dyr med. Det let såhardt og
slakt og gnelt.

V

XII

Du brukar siljuflykte og sjöflykte.
Silja svædde og du skar út ljóshol
og stakkt inn út indestykke. som du
kellis þá. Þá þingra du með þingun
í þin endu. (Sjórde an þingur an
halmsþrá)

XIV

Olav kungindson þakkaru í Þó gjörð
munnharper. Du var an skól,
and í tungu þá som var líff Krótt.
Harpa fall inn í í gjörð.
Det sekk harpa þar munnun og kellis
og þurka þá stálfunga með inn þing.
Du kunnu spela Bláffar.
Du kellis an þá spá du keldf-
millum þar með þingurum.

Kels kona spela þá langglut. Datter þar
þu kona, ad. Torshól, Svand, har
Kambrude langglutun er þar sin.

Klund J. kveit, Svand, har í
gamal frond-þu þu þu / þu-þu-þu.

Þá Karsvegu í Þó (ad. Jakob-
ms Saga) har du þat í gamal
þu er þar þu þu. Har líff.

Þá rist líkdansu í Þó, þá Vælkstad,
spela du þá munnharper.